

## Egoismens opløsningsmiddel

Uanset hvilke medier man benytter, støder man igen og igen på begrebet "individualisme". Den vestlige verden udvikler sig i en individualistisk retning, og det er ikke kun en fordel. Definitionen på individualisme er nemlig – som ordet egentlig siger ganske tydeligt – at man lægger vægten på det enkelte menneske, individet, frem for gruppen.

Individualismens rødder kan findes mange steder. Den tyske reformator Martin Luther (1483-1546) såede et frø, da han fastholdt det enkelte menneskes ret til at stille spørgsmål ved vedtagne trosopfattelser og religiøse normer. Det resulterede i en reformation, som nåede vidt omkring, ikke mindst i Nordeuropa.

Reformationen blev godt hjulpet på vej af de tyske fyrster, som så store muligheder i at styre kirkerne uden pavelig indblanding. Det gav en større lokal samling om samfundets magtstruktur. Men reformationen rummede samtidig et demokratisk element, som gennem århundrederne skulle udvikle reformationen til en lang række kirkesamfund og religiøse retninger. Man havde jo lov at tænke selv. Hvem havde egentlig ret til at afgøre, hvordan det enkelte menneskes tro skulle være? Nutidskonsekvensen hører man ofte: "Jeg tror, men på min egen måde." Troen er blevet individuel – præcis som resten af samfundet.

Når man sætter det enkelte menneske over gruppen, ligger risikoen for egoisme snublende nær. Da Ove Korsgaard i 2011 anmeldte Bo Lidegaards bog "En fortælling om Danmark i det 20. århundrede", fremhævede han Lidegaards betoning af, at sammenhængskraften i Danmark var under pres af "de voksende forventningers utilfredshed". Korsgaard konkluderede derfra, at den største trussel mod det danske demokrati voksede frem af "forbrugsidentitetens sejr over borgeridentiteten" (Politiken 17. september 2011).

Er det så kun Martin Luthers skyld, at samfundet er blevet individualistisk? Nej, det skal han trods alt ikke have skylden for. Der findes også andre og mere nutidige årsager. Den amerikanske psykolog Abraham Maslow (1908-1970) huskes i dag mest for sin behovspyramide. Grundtanken er, at behovspyramiden har fem hovedelementer, hvoraf de tre fundamentale handler om mangelbehov, som kan mættes. Det gælder for de fysiske behov, tryghedsbehovet og de sociale behov. Behovet for påskønnelse og selvrealisering, som Maslow samler under begrebet vækstbehov, kan derimod ikke mættes.

Maslows behovspyramide kan diskuteres, men den peger på noget vigtigt i de vestlige velfærdssamfund: Hvilke behov har vi, når alle de basale behov er tilfredsstillet? Når vi er mætte, har tag over hovedet, har trygge forhold og et godt netværk. Så skal der ske noget andet, og de nye behov vil ofte handle om selvrealisering. Ikke for at gøre noget godt for andre, men for at gøre noget godt for sig selv. Man vil udvikles, være særlig, blive set – og meget andet. Man behøver blot at se programoversigten for en vilkårlig fjernsynskanal for at se, hvordan medierne udnytter denne trang i det ene realityprogram efter det andet.

Og behovet er tilsyneladende – som Maslow også mente – umætteligt! Vejen til ren egoisme er desværre ikke så lang, og det er medierne ligeledes fulde af eksempler på. Hvad kan man gøre?

Man kan flytte til en ø! Ærø - bare for at nævne et tilfældigt eksempel. Den uvidende ikke-øbo spørger måske, hvad skulle det hjælpe? Men alle os andre, der ved, hvad det vil sige at bo på en ø, kender svaret på forhånd:

Når man bor på en ø, er alle kendt af alle. Man behøver ikke at jagte opmærksomheden, for man har den på forhånd. I det lille samfund bruger man hinandens ressourcer, fordi det er enkelt at finde frem til de

rigtige folk til de rigtige opgaver. Måske bliver man involveret i mere, end man først havde tænkt. Det skyldes øens positive gruppepres, og det er absolut positivt, for det giver altid mere tilbage, end man selv giver. Man kan sagtens være individualist på en ø, men det er helt anderledes svært at være egoist. Det tillader pladsen ikke, for alle må bidrage, hvis samfundet skal fungere. Den opgave kan antage mange forskellige former, som måske kan synes uoverskuelige, men det kan også være noget så grundlæggende som at handle i de lokale forretninger, støtte lokale initiativer og foreninger med et medlemskontingent og ikke mindst tale positivt om øen. Så er man på rette vej til gavn for alle!